

Артем Березюк (Тернопіль)

ПОЗИЦІЯ НЕЙТРАЛІТЕТУ СВЯТОГО ПРЕСТОЛУ В ПИТАННЯХ КОНФЛІКТІВ ТА ГУМАНІТАРНИХ КРИЗ І ЇЇ ПРАКТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ В ПУБЛІКАЦІЯХ МІЖНАРОДНИХ ЗМІ

Святий Престол — це найвищий представницький і керівний орган Католицької Церкви, який має як духовний, так і міжнародно-правовий статус. Він не є лише релігійним символом, а виступає як суб'єкт міжнародного права, що представляє всю Вселенську (Католицьку) Церкву у відносинах із державами та міжнародними організаціями.

Політика і принципи Святого Престолу щодо міжнародних відносин, офіційної позиції щодо гуманітарних криз, військових конфліктів та всіх інших надзвичайно важливих суспільних аспектів визначено у Соціальній доктрині Святого Престолу.

Соціальна доктрина Святого Престолу — це система офіційних принципів, поглядів і морально-етичних настанов Католицької Церкви щодо суспільного життя, економіки, політики, праці, прав людини, миру та міжнародних відносин.

У випадку війни, потрібна дуже чітка моральна оцінка, застосування засобів, що відповідають принципам справедливості, мінімізації шкоди, уникнення цивільних жертв.

Принципова лінія зовнішньої та дипломатичної політики Католицької Церкви — позиція нейтралітету. Цей нейтралітет має не політичний, а морально-гуманітарний характер — він дозволяє Святому Престолу бути голосом совісті у світових подіях.

З огляду на офіційну позицію та регулятивні документи якими керується Святий Престол, можна прослідкувати за практичним виявленням та реалізацією такого нейтралітету аналізуючи публікації у міжнародних ЗМІ.

Пропозиція провести мирні переговори між Україною та Росією

Reuters – “Pope Leo meets Zelensky, offers to host Ukraine peace talks”, 9 липня 2025 р. Це пряма згадка в міжнародному ЗМІ (Reuters) про готовність Святого Престолу виступити місцем чи майданчиком для миротворчого процесу. Хоча конкретні результати переговорів не відомі, сама пропозиція підкреслює дипломатичну активність Святого Престолу в контексті великого конфлікту.

Святий Престол наполягає на двох державах для вирішення війни в Газі

Associated Press – “Pope Leo and Vatican insist on 2-state solution to end Gaza war during meeting with Israel president”, 4 вересня 2025 р. Висвітлення в міжнародному медіа підкреслює, що Святий Престол не тільки висловлює позицію щодо мирного врегулювання, а й виступає з конкретними дипломатичними та політичними заявами щодо конфлікту на Близькому Сході.

Аналіз ролі Ватикану як “впливового посередника”

Le Monde – “The Vatican’s influential apostles of peace”, 21 квітня 2024 р. Стаття розповідає про дипломатичну мережу Ватикану, наголошуючи, що Святий Престол має більше 180 установлених дипломатичних відносин й часто виступає посередником у вирішенні конфліктів.

Попередження про те, що пряме медіаційне втручання може бути нереальним

Euronews – “Why Russia is unlikely to let the Vatican mediate peace talks with Ukraine”, 24 травня 2025.

Дана публікація дає збалансований погляд на те, що навіть коли Святий Престол висловлюється про мир, не завжди має змогу реалізувати роль активного медіатора.

В основі позиції Святого Престолу лежить принцип нейтралітету, який має більш моральний ніж політичний характер. Саме це дозволяє Святому Престолу зберігати статус незалежного посередника у миротворчих процесах, для запобігання чи деескалації збройних конфліктів.

Водночас, аналіз публікацій міжнародних ЗМІ свідчить, що попри активну дипломатичну діяльність, позиція Святого Престолу не завжди знаходить практичне застосування у вирішенні конфліктів. Об'єктивні політичні, військові та економічні чинники часто обмежують можливість реалізації миротворчих ініціатив.

Роман Малишевський (Тернопіль)

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНЬСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У КОНТЕКСТІ 2022–2025 РР.

Початок широкомасштабного вторгнення російської федерації змусив демократії Заходу активізувати свої дії щодо допомоги Україні. Одним із головних союзників, безумовно, стала Польща, яка з перших днів заявила про засудження агресії москви та всебічну допомогу Києву, пізніше підтверджуючи слова діями.

Першими кроками польського уряду стала підтримка біженців, які прибували до країни. Цей процес, хоч і з ускладненнями, продовжується і зараз. За даними Євростату, Польща посідає 2 місце в Європі за кількістю вимушених переселенців – близько 987 тис. осіб, поступаючись лише Німеччині. Також 12 березня 2022 р. Сейм ухвалив закон про допомогу громадянам України, який значно спростив процедуру в'їзду та перебування на території Польщі. Незважаючи на труднощі з продовженням, викликані вето президента Кароля Навроцького, акт діє і до сьогодні, хоч і видозмінений на вимогу консервативного крила польської влади.

Одним з важливих аспектів стала зовнішньополітична та дипломатична діяльність Варшави в підтримці українського питання на європейській арені. Це прослідковувалося як у заявах польських посадовців, як-от висловлювання тодішнього президента республіки Анджея Дуди: «Польща та поляки з ними і підтримуватимуть їх до останнього дня їхньої боротьби», так і реальних дипломатичних дійх (просування санкцій проти росії, дипломатична підтримка у ЄС, часті відвідини політичного істеблїшменту як України, так і самітів, присвячені їй). Так, на зустрічі в Лугано 4-5 липня 2022 р. прем'єр-міністр України Денис Шмигаль запропонував план відновлення із залученням європейських партнерів. У цьому проєкті на Польщу та Італію покладено патронат над реконструкцією Донецької області. Останнім на сьогодні прикладом консенсусу між Києвом та Варшавою у питанні дипломатії та взаємовідносин є рішення суду від 17 жовтня 2025 р. щодо українця, підозрюваного у підриві «Північних потоків». Попри вимогу Німеччини екстрадувати його для розгляду справи вже на території ФРН, суддя Окружного суду Варшави Даріуш Любовський виніс вирок: відмовити в екстрадиції та звільнити Володимира Журавльова з-під варти, аргументувавши це тим, що дії українських воїнів та спецслужб, спрямовані на протидію російській агресії, не можуть кваліфікуватися як диверсія чи тероризм. Це рішення офіційно підтримали прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск та президент Кароль Навроцький.

Чималою є військова допомога Польщі для України. Перші вантажі зі зброєю, підготовлені безпосередньо Варшавою, відправлені ще в кінці квітня